

TRADICINIAI IR NETRADICINIAI RYTŲ LIETUVOS OIKONIMAI

ESMINIAI ŽODŽIAI: rytų Lietuva, oikonimai, tradicinės formos, suslavinti oikonimai.

ANOTACIJA

Straipsnyje nagrinėjama, kuo skiriasi lietuviškos tradicinės rytų Lietuvos oikonimų formos nuo vėlesnių netradicinių slaviškų formų. Nurodomi oikonimų regioniniai skirtumai ir pateikiami duomenys pagal darybą, slavinimą valsčiuose nuo Šalčininkų iki Daugpilio. Skiriami penki lietuvių kalbos oikonimų slavinimo būdai.

ABSTRACT

The article examines the differences between the traditional Lithuanian forms of Eastern Lithuanian oikonyms and the later non-traditional Slavic forms. Regional differences and numbers of oikonyms according to formation, slavization in counties from Šalčininkai to Daugavpils are presented. There are five ways of slavization of oikonyms of the Lithuanian language.

IVADAS

2013 m. spalio 28 d. Lietuvos Respublikos Seime registravus Tautinių mažumų įstatymo projektą Nr. 13-335-01 ir Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 7, 14, 17 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. 13-337-01, Valstybinė lietuvių kalbos komisija pareiškė: tos nuostatos pažeistų lietuvių kalbos kaip valstybinės statusą. 2022 m. vėl turėjo būti teikiamas panašus Tautinių mažumų įstatymo projektas, pagal kurį „tradiciniai gyvenamųjų vietovių, gatvių pavadinimai, topografiniai ženklai greta valstybinės kalbos atitinkamos savivaldybės atstovaujamos institucijos sprendimu gali būti užrašomi ir tos tautinės mažumos kalba“. Vilniaus, Šalčininkų rajonų oikonimai šių savivaldybių ilgai buvo rašomi dviem kalbomis.

Straipsnio tikslas – išsiaiškinti, kurie rytų Lietuvos oikonomai yra tradiciniai (autentiški) ir kurie – netradiciniai (neautentiški). Straipsnio uždaviniai – ištirti tradicinių rytų Lietuvos oikonimų kilmę, darybą, nustatyti svarbiausius tradicinių ir netradicinių oikonimų skyrimo kriterijus, svarbesnius rytų Lietuvos vardyno regioninius skirtumus, galinčius padėti atskirti tradicinį vardyną nuo netradicinio. Šia tema rengiama autoriaus monografija, todėl čia neskelbiama išsamesnė literatūra, rytų Lietuvos tautinės sudėties raidos, vietovardžių slavinimo, krikščioniško vardyno kilmės apžvalgos, oikonimų sandaros lentelės pagal valsčius ir t. t. Tai dubliuotų kitus autoriaus darbus, nepagrįstai atitrauktų dėmesį nuo pagrindinių čia keliamų klausimų.

Norint atskirti lietuvišką tradicinį vardyną nuo nelietuviško vardyno, čia nebūtina plačiau aiškintis visos galimos tų žodžių raidos, etimologijos hipotezių, tuo labiau kad be išsamių istorinių šaltinių, jų apibendrinimų ir parengiamųjų darbų tai sunku, dažnai net neįmanoma padaryti. Oikonimų kilmės aiškinimuose autorius nurodo ne tik asmenvardžius, bet ir bendrinius žodžius, iš kurių tie asmenvardžiai gali būti kilę. Retkarčiais aptariamieji oikonomai galėjo būti kilę tiesiogiai iš bendrinių žodžių (ne per asmenvardžius). Kai oikonimo reikšmė lietuviams, baltistams aiški be komentarų (žodis yra *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* (DLKŽ 1972)), oikonimų etimologija dažniausiai nedetalizuojama.

Pagrindinis straipsnio šaltinis – 1944 m. grupės lituanistų iš esmės baigtas rengti ir su kliūtimis išspausdintas Antano Salio 1920–1939 m. Lenkijos okupuotos rytų Lietuvos gyvenamųjų vietų vardų (oikonimų) žodynas su sunormintomis lietuviškomis ir buvusiomis lenkiškomis formomis (Sallys 1983). Gyvenamųjų vietų vardai prieš 80 metų profesionalių Lietuvos kalbininkų buvo patikrinti atsižvelgiant į vietos gyventojų kalbą, istorinius dokumentus ir sunorminti. Dėl karo ir okupacijos dalies vardyno norminimo dokumentų, užrašų neišliko. Nėra ir smulkesnių vietos gyventojų apklausos duomenų, istorinių žinių apie senesnes oikonimų formas.

Šiame straipsnyje išsamiai aprašyta rytų Lietuvos oikonimų kilmė, motyvacija, daryba: lietuviškų oikonimų šaknys, sudurtiniai oikonomai, priegagos, priešdėliai, kalbų kontaktai. Iš viso tirtos 7455 oikonimų formos. Tai prieš 100 ir mažiau metų maždaug tarp Zarasų ir Varėnos išsilaikiusių 3720 gyvenamųjų vietų vardų formos: 3720 jų buvo užrašytos lietuvių kalba ir 3735 – lenkų kalba. Nedidelė dalis oikonimų kartojasi, nes retkarčiais tuo pačiu vardu buvo užrašytas ne tik kaimas (miestas), bet ir greta buvęs senas

dvaras, palivarkas ir t. t. Žodyne lenkiškai užrašyti rytų Lietuvos oikonomai iki šiol buvo nepakankamai naudojami ir komentuojami. Lietuviškai užrašyti rytų Lietuvos oikonomai pateko į Lietuvių kalbos instituto gyvosios kalbos vietovardžių kartoteką ir minimi *Lietuvos vietovardžių žodyne*.

Tyrinėjime naudojami arealinis, gretinamasis, aprašomasis moksliniai metodai. Autorius ieško naujų būdų ir duomenų tradiciniam rytų Lietuvos vardynui ištirti ir stengiasi tobulinti onomastikos autoritetų naudotą metodiką.

Straipsnis nuo kolegės Marijos Razmukaitės (1998) vertingos disertacijos skiriasi tuo, kad abiejuose darbuose naudojamosi skirtingais šaltiniais, nevienodas tyrinėjimo objektas, metodai. Autorius plačiau naudojosi bendrosios kalbotyros, dialektologijos, sociolingvistikos tyrimo būdais. M. Razmukaitės disertacijoje tirti ne rytinės, o visos Lietuvos oikonomai ir jie imti iš kito šaltinio – *Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinyno* (LATSŽ), atspindinčio padėtį po 50 metų, kai dalis oikonomų buvo išnykę. Skyrėsi ir administracinis suskirstymas: vietoj valsčių 1972 m. buvo smulkesni administraciniai vienetai – apylinkės. Nė vienas mokslininkas iki šiol nebuvo smulkiau tyrinėjęs lenkiškai užrašytų rytų Lietuvos vietovardžių, nėra jų gretinęs su autentiškais lietuviškais vietovardžiais. Šį darbą pradėti ir tęsti autorių skatino ir Aleksandro Vanago (1993) straipsnis. *Lietuvos vietovardžių žodyno* turėtų išeiti 12–15 tomų, o kol kas išspausdinti tik 4 tomai, todėl kitų tomų straipsnyje dar neįmanoma nurodyti.

Rytų Lietuvos oikonomai straipsnyje nagrinėjami dėl to, kad rytinės Lietuvos dalies likimas 1920 m. buvo kitoks negu likusios Lietuvos Respublikos dalies ir Latvijos Respublikos. 1920 m. spalio 9 d. rytų Lietuva Lenkijos buvo okupuota ir tai 1921 m. kovo 18 d. Rygoje įtvirtinta vadinamąja Lenkijos taikos sutartimi su Rusija ir Ukraina. Buvęs Lietuvos valstybės centras su ilgaamžė istorine sostine Vilniumi 19 metų neturėjo valstybinės lietuvių kalbos ir kentė didžiausią priespaudą: buvo uždarinėjamos lietuviškos mokyklos, skaityklos, organizacijos, laikraščiai, toliau slavinami asmenvardžiai, vietovardžiai, lietuviai prievarta verčiami lenkais ir nepaklusę kalinami, žudomi (žr. RL 1980; Zinkevičius 1993, 2013; Maceika 2020). Prievartinę polonizaciją ir slavinimą tik iš dalies galima vadinti kalbų kontaktais.

Didžiojoje lietuvių kalbos ploto dalyje gyvųjų baltų kalbų vardynas slavin-tas labiau dėl to, kad Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK) nuo XIV a. oficiali raštvedybos kalba buvo kanceliarinė slavų kalba. Po 1569 m. Liublino unijos tos kalbos vietą LDK vis labiau užėmė kita slavų kalba – lenkų kalba. Šiame straipsnyje kaip pagrindinis įvairiais moksliniais požiūriais nagrinėjamas

lietuvių etninių žemių plotas, kuris 1919–1939 m. Lenkijos buvo okupuotas ir kuriame visas vardynas tada rašytas valstybine lenkų kalba.

Kitas baltų kalbų plotas – likusi Lietuvos teritorija ir gretimi Latvijos, Gudijos valstybių ploteliai su etninėmis lietuvių žemėmis. Oikonimų priesagos *-išk-* paplitimas visame šiame plote lyginamas su jos paplitimu rytų Lietuvoje. Skaičius procentais nustatomas, oikonimų skaičių su priesaga *-išk-* valsčiuose dalinant iš visų valsčiaus oikonimų skaičiaus.

Kai kurie istoriniai dokumentai rodytų, kad pirmiausia oficialiai buvo suslavinti didesnio įvairiakalbų žmonių skaičiaus vartojami gyvenamųjų vietų vardai, o gyventojų pavardžių, net vardų, mikrotoponimų lietuviškos formos retkarčiais išlikdavo. Pavyzdžiui, 1622 m. Vilniaus ekonomijos inventoriuje (LVIŠ 2014: 70–128) buvo rašomos pavardės *Drutelaitis* „Drūtelaitis“, *Rugielis* „Rugelis“, vardai *Jonas*, *Jurgis*, Norviliškių palivarko miškas *Plinakolnis* „Plynakalnis“, Mėdininkų vienkiemis (užusienis, *zascianek*) *Ruklajcis* „Ruklaitis“ (LVIŠ 2014: 98, 126).

OIKONIMŲ KILMĖ IR SANDARA

Kiekvieno tirtos valsčiaus dauguma sunormintų ir lietuvių kalba paskelbtų oikonimų yra lietuviškos formos, o lenkiškai rašyti oikonimai buvo įvairiai slavinami (vietovardžių pavyzdžius žr. Salys 1983: 571–667).

Iš lenkų kalba užrašytų rytų Lietuvos oikonimų daugiau kaip pusė tradicinių vietovardžių (išskyrus Rudaminos vlsč.) iki 1940 m. išliko lietuviškos kilmės: Maišiagalos valsčiuje jų išliko 88,4 proc., Dūkšto – 81,9, Nemėnčinės – 76,3, Ignalinos – 74,8, Švenčionėlių – 74,3, Rūdiškių – 70,4, Jašiūnų – 68,6, Trakų – 68,5, Paberžės – 67,4, Šumsko – 66,7, Riešės – 60,1, Eišiškių – 58,4, Turgelių – 52,1, Mickūnų – 51,0, Rudaminos – 39,3 proc. Platesnė oikonimų analizė ir daugiau pavyzdžių šia tema pateikta kitame autoriaus straipsnyje (Garšva 2022: 4–10).

Lenkiškomis raidėmis užrašytuose oikonimuose dažnai laikomasi vilniškių ir pietų aukštaičių tarmių dėsnių: dzūkuojama, kietinamas priebalsis *l*, dvigarsiai *am*, *an*, *em*, *en* tariami *um*, *un*, *im*, *in*. Žodžių kamienai, visiškai sutampantys su lietuvių kalba, yra lietuvių kalbos dalis ir padeda tirti tradicinį lietuvių vardyną.

Lietuvių kalbos plote vartotos lietuviškos oikonimų šaknys (kamienai) su vėliau pridėtomis slaviškomis priesagomis, priešdėliais ar į slavų kalbas išversotos oikonimų šaknys (kamienai) su išlikusiomis lietuviškomis priesagomis

(priešdėliais) yra lietuvių kalbos substratas. Lenkiškai užrašytus Lietuvos oikonimus lietuviškos kilmės laikome tokius, kurie turi bent vieną lietuvišką oikonimo darybos dalį. Lietuviškai užrašytus oikonimus lietuviškais laikome tokius, kurių dauguma dalių (šaknis, priesaga, priešdėlis, galūnė) yra lietuviškos kilmės, t. y. kurie fonetiškai, darybiškai, leksiškai integruoti į lietuvių kalbą. 1939–1945 m. vietovardžiai buvo gerai sunorminti ir, surinkus pakan-kamai duomenų, tik nedaugelio jų formas gal būtų pagrindo tikslinti.

Buvo penki oikonimų slavinimo būdai – nuo vienos žodžio morfemos pakeitimo iki vertimo į lenkų kalbą arba žodžio motyvacijos ir formos visiško pakeitimo slavišku žodžiu (panašiai kaip 1946 m. Karaliaučiaus sri-tyje). Taigi, pirmą kartą pakliuvęs į tiesioginę Lenkijos administraciją ir specialiai lenkinamas, lenkiškomis raidėmis užrašytas Lietuvos vardynas buvo penkių tipų: 1) neapsižiūrėjus retkarčiais išlaikytas visiškai autentiškas (plg. *Ankštà*, tarmiškai *Unkštà* – lenk. *Unksztà*; *Dumblė*, tarm. *Dumbla* – *Dumbla* ir t. t.); 2) iš dalies apslavintas, pakeičiant oikonimų balsius, prie-balsius, galūnes, priesagas, priešdėlius, šaknis (plg. *Grąžtėliai*, tarmiškai *Gruštėliai* – *Grusztele*; *Grúodžiai* – *Grodze*); 3) suslavintas (*Mekai* – *Miecho-wo*); 4) išverstas (*Naujākiemis* – *Nowosiółki*; *Obelynė* – *Jablonówka*; *Paqžuoliai* – *Poddębie*; *Pabéržė* – *Podbrzezie*); 5) pakeistas (*Perūnai* – *Dąbrowa*) (visi šie oikonimai yra iš Vilniaus rajono Paberžės valsčiaus).

Oikonimus slavinant, priesagos *-išk-* skaičius mažėjo nuo 6 proc. (Ignalinos r.) iki 13,8 proc. (Vilniaus r.), priešdėlio *pa-* vedinių mažėjo nuo 1,3 proc. (Ignalinos r.) iki 9,3 proc. (Vilniaus r.), lietuviškų sudurtinių oikonimų – nuo 2,9 proc. (Šalčininkų r.) iki 4,5 proc. (Trakų r.). Tiriant oikonimus išsiaiškinta, kad Šalčininkų, Trakų, Vilniaus rajonuose buvo paplitę priesagos *-išk-* oikonimai su galūne *-ės*, o nuo Pabradės iki Zarasų bei etninėse lietuvių žemėse Latvijoje, Gudijoje – su galūne *-ė*. Lietuvos Respublikos plote į šiaurę nuo Pabradės priesagos *-išk-* oikonimai su ga-lūne *-ė* sudarė 28,9 proc., su *-ės* – 2,3 proc.; priesagos *-išk-* oikonimų su galūnėmis *-iai* ir *-is* buvo apie 2 proc.

Kazimieras Būga, Janas Safarevičius, Aleksandras Vanagas, Zigmas Zinkevičius ir kiti mokslininkai oikonimus su priesaga *-išk-* laikė lituanizmais ir manė, kad tose apylinkėse lietuvių kalba bus išnykusi neseniai (plg. Safarewicz 1956: 15–60; RL 1980: 164–169; Zinkevičius 2013: 221–246, 258–259, 267). Pagal šiuos duomenis visų valsčių tirti oikonimai liudija lietuvių gyventą plotą: Ignalinos valsčiuje su priesaga *-išk-* buvo 43,7 proc.

oikonimų, užrašytų lietuvių kalba, ir 35,6 proc., užrašytų lenkų kalba, Maišiagalos ir Mickūnų valsčiuose – po 34,8 proc. (lenkiškų – 29 % ir 26,7 %), Paberžės valsčiuje – atitinkamai 31,9 proc. ir 25,8 proc., Nemenčinės – 30 proc. ir 23,1 proc., Trakų – 29,6 proc. ir 17 proc., Dūkšto – 29,5 proc. ir 23,8 proc., Švenčionių – 25 proc. ir 17,4 proc., Jašiūnų – 23 proc. ir 15,7 proc., Rudaminos – 21 proc. ir 6,2 proc., Šumsko – 17,9 proc. ir 12,8 proc. Varėnos valsčiuje tada buvo 26 proc. tokių oikonimų.

Pagal priesagos *-išk-* numetimą lenkiškuose užrašymuose susidarė trys valsčių grupės: 15–12 proc. likusių su priesaga *-išk-* oikonimų buvo Rudaminos, Trakų valsčiuose, 10–7 proc. – Švenčionių, Ignalinos, Mickūnų, Nemenčinės, 6–4 proc. – Paberžės, Maišiagalos, Dūkšto, Šumsko valsčiuose. Šie skirtumai atspindi ne regioninius skirtumus, o dirbtinį oikonimų slavinimą.

Oikonimų sandara rodo čia iš tikro buvus senas lietuvių etnines žemes, kuriose kalbėta lietuviškai ir išlaikytas tradicinis lietuvių vardynas. Oikonimų su priesaga *-išk-* mažėta iš šiaurės į pietus (tam tikra išimtis – Vilniaus r.). Tai patvirtina ir 1974 m. skelbti duomenys (LATSŽ 1974: 42–365): tuometiniame Zarasų rajone užrašyta 37,2 proc. oikonimų su priesaga *-išk-*, Ignalinos – 33,7, Švenčionių – 28, Vilniaus – 31,6, Trakų – 25, Šalčininkų – 22,5 proc. Einant iš rytų į vakarus, oikonimų su priesaga *-išk-* dar mažiau negu iš šiaurės į pietus: Utenos rajone buvo 27,7 proc. tokių oikonimų, Vilkaviškio – 18,2, Klaipėdos – 7,4 proc.

Buvusiame Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės šiauriniame plote susidarė teritorija, kur oikonimai su priesaga *-išk-* buvo ypač paplitę. Dabar tas plotas priklauso trimis valstybėms – Lietuvai, Latvijai ir Gudijai (Baltarusijai).

Pagal ypatingą oikonimų priesagos *-išk-* paplitimą galima nubrėžti bent tris linijas. Net per 50 proc. visų oikonimų su priesaga *-išk-* buvo dabartiniame Daugpilio (Daugavpils) rajone tarp Skrudėlynės (ofic. Skrudalienos) ir Demenės (Būga 1961: 565). Antrasis plotas, kur buvo per 30 proc. oikonimų su priesaga *-išk-*, tęsėsi nuo Daugpilio iki Vilniaus (plg. Būga 1961: 565–568; Zeps 1984: 86–560; Salys 1983: 571–660). Trečiąją plotą su 20 proc. (ir kiek daugiau) oikonimų su priesaga *-išk-* juosė linija Bebrinė (ofic. Bebrene, Alūkstos r.), Malinova (Daugpilio r.), Breslauja, Šalčininkai, Utena (Būga 1961: 565–568; Salys 1983: 571–670; Adamkovich 2013: 100).

Tokie tradicinių lietuviškų gyvenamųjų vietų vardų duomenys rodo, kad lietuvių kalbos ypatybių iš dalies gausėjo einant nuo Šalčininkų, Vilniaus link Švenčionių, t. y. nuo labiausiai XVIII–XX a. suslavėjusio Aukštaitijos etninių lietuvių žemių ploto link iki šiol be pertrūkių išlikusių lietuvių kalbos plotų. Iš pietų į šiaurę laipsniškai didėja lenkiškai užrašytų oikonimų lietuviškumas (išlikusios jų šaknys, priešdėliai, iš dalies ir priesagos). Kiek skiriasi tik priesagos *-išk-* paplitimas, kuris priklauso ir nuo regiono vietos.

Pabradės valsčiuje, kaip ir kitur, yra oikonimų, kilusių iš lietuvių kalbos bendrinių žodžių ar iš bendrinių žodžių pagrindu atsiradusių lietuviškų pavardžių. Taip dažnai būna, ypač su pravardėmis, kurios vėliau įteisinamos kaip pavardės. Tokios kilmės yra ir Pabradės valsčiaus oikonimai *Bendróvė* (*Bindrawe*, iš liet. *bendróvė* ‘bendra pieva, kurią visi kartu pjauna ir paskui sieną dalijasi’; tokių vietovardžių užrašyta apie 150), *Dariniai* (*Darynie*, iš liet. *darinỹs* ‘daromas, padarytas ar susidaręs daiktas; toks rūgštus valgis; nudaryta drobė’, *dariniaiĩ* ‘dažai; kas daroma, dažoma’), *Gūžiai* (*Guže*, iš liet. **gūžis* > **Gūžis*, plg. *gūžas* ‘1. gandras; 2. iškilimas, gumbas, guzas’), *Kóp-ta* (*Kapta*, plg. liet. *kópta* ‘brasta, perėja; prieplauka; kupeta’ Švnč, *kóptai* ‘kopėčios, laiptai; pastoliai apie statomą namą’ LKŽ 1962: 350), *Móliai* (*Male*, iš liet. *mólis* > avd. *Mólis*), *Skařdziai* (*Skardzie*, iš liet. *skařdzius* ‘skardininkas’, *skardũs* ‘skambus, garsus’ > *Skařdzius* LPŽ 1989: 731, *skařdis* ‘status šlaitas’), *Speņglas* (*Spingla*, iš ežero vardo *Speņglas*, plg. *speņgti* ‘skambėti, ūžti ausyse; dūgzti’), *Vebliaĩ* (*Weble*, iš liet. *veblỹs* ‘šveplys’, asmenvardis **Veblỹs*). Pabradės valsčiuje buvo ir *Baláičiai* (*Balajcie*), *Bālišké* (*Bolesławowo*), *Baliūliai* (*Balule*). *Baláičių* Lietuvoje užrašyta keliolika, *Baliūliai* buvo vieni. Mikrotoponimai gali būti susiję su liet. *balà* ‘klampi vieta; pelkė, raistas; klanas’, o minėtas oikonimas kilo iš asmenvardžio *Baliūlis*.

Dalis Lietuvos oikonimų atsirado ne iš asmenvardžių, dar netapusių pravardėmis, o iš bendrinių žodžių. Senesnės valstybės centro vietovės istoriniuose šaltiniuose paliudytos jau XIV a. (Dievėniškės, Eišiškės, Mėdininkai ir kiti – žr. Vanagas 1993: 35–39). Mėdininkai į kryžiuočių ordino kroniką pakliuvo 1320 m., taigi jie įsikūrė bent XIII a., o gal ir anksčiau. Lietuvos gyventojų pavardės galėjo pradėti formuotis tik po 200–300 metų. Pravaradinės kilmės asmenvardžiai dokumentuose paplinta XVI a., tada susidaro ir kilmingųjų asmenų pavardės. Daugiausia lietuvių valstiečių pavardžių atsirado XVIII a. (LKE 2008: 398–399).

Papildomas veiksnys asmenvardžio bei asmenvardinio oikonimo kilmei nustatyti yra paplitimas. Dauguma minėtų oikonimų paplitę net ne visoje

buvusioje Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, o tik etninėse lietuvių žemėse. Pavyzdžiui, pavardė *Bėčius* > *Bėčis* XX a. užrašyta šiaurės Lietuvos pasienyje su Latvija (LPŽ 1985: 2182), kur atitrauktinio kirčio pozicijoje balsis *i* verčiamas *ę*, plg. *Bi.č's* „Bičius“ < *bičius* ‘bitininkas, bitė’, vns. įn. tariamas *Bėč* „Bičių“, dgs. gal. *Bėč's* „Bičių“ ir tuo primena *Bėčių*. *Bičius* užrašytas tos pačios Lietuvos Žiemgalos vakarinėje dalyje, kur balsis *i* rečiau verčiamas *ė*. O panašūs oikonimai užrašyti Lietuvos pietryčiuose, kur tokių pavardžių nebuvo išlikusių: *Bėčiai* (Pabradės, Veprių apyl.), *Bėčionys*, *Bėčiakelniai* (Šalčininkų, Ignalinos r.). Šios pavardės kilmę sudėtinga įrodyti, nes jos ryšys su šiaurės Lietuva abejotinas.

Švenčionių valsčiuje lietuvių kalbos žodžių šaknys atspindėjo oikonomuose *Burbos* (lenk. *Burby* < *Burba* < burbėti; dgs. vard. galūne -os išsaugota rytų aukštaičių galūnė), *Dėmė* (*Demo* iš upės vardo *Dēmė* < liet. *dēmė* ‘sutepta vieta’ (LVŽ 2014: 202), *Garnys* (*Giernie* < *garnys* ‘už gandrą smulkesnis paukštis’ > asmenvardis *Garnys*; jei oikonimas būtų kilęs iš pavardės, greičiau turėtų būti **Garniške*), *Lūšnià* (*Lusznia*, plg. *lūšnà* ‘prasta troba’), *Sūtrė* (*Sutryszki* < aukštaičių *sūtros* ‘srutos, skysti nešvarumai, skystas mėšlas’, *Šakaliai* (*Szakale* > *Šakalys* < *šakalys* ‘nedidelis pagalys’).

Pabradės valsčiuje išsaugoti sudurtiniai oikonimai *Didžiālaukė* – *Dziedzielówka*, *Gūgaraistis* – *Gugorójście*, *Káistupis* – *Kajstupie*, *Skaīstašilis* – *Skajstoszyle*, o buvusiam Švenčionių valsčiuje *Aukštāgiris* rašytas *Auksztogira* (pagarsiui dėsniai atstačius į lietuvių kalbą būtų *Aukštāgirià*; tiksliai užrašyta ir žodžio šaknis *aukšt-*), *Jaunādaris* – *Jawnodary*, *Júodaupis* – *Jodoupie*, *Kirtakōjis* – *Kiertukaje*.

Tuometine oficialiąja lenkų kalba lietuviški sudurtiniai oikonimai pateikti irgi penkiais būdais. Taikant pirmąjį, lietuviški oikonimai buvo perteikiami tiksliausiai, juos dažnai buvo įmanoma suprasti ir atkurti autentišką lietuvišką formą be ypatingo pasirengimo ir gretinimo su lietuviška forma, plg.: *Kajstupie* – *Káistupis*; *Auksztogira* – *Aukštāgiris*.

Perteikiant sudurtinį oikonimą antruoju būdu, vienas jo komponentas (pirmasis arba antrasis) labiau ir lengviau buvo pritaikomas prie lenkiško tarimo fonetiškai. Jo prasmė lenkų kalba lieka nesuprantama, o lietuviškai lengviau ir tiksliau galima suprasti „lenkišką“ formą sugretinus ją su lietuviška forma, plg.: *Kiełnobrydzie* – *Kálnabridžiai* Nmč; *Dziedzielówka* (mokantiems dzūkų tarmę pirmąją dalį atkurti nesunku) – *Didžiālaukė* Pbrd. Trečiajai grupei priklauso tokie oikonimai, kurių pirmasis arba antrasis komponentas išverčiamas į lenkų kalbą: *Żaliāklonis* Jšn – *Zielonokłań*, *Auksz-*

todwory – *Aukštadvariai* Mšg. Lietuvių kalbos balsį *a* lenkų kalboje atitinka *o*, lietuvių kalbos balsį *o* – lenkų ir kitų slavų *a*, todėl komponentą *-kĭlan* lietuvių kalboje atitinka *kĭlon-*, o slavišką komponentą *dwor-* atitinka lietuvių kalbos *dvar-*. Ketvirtojoje sudurtinių oikonimų grupėje lieka vienai kuriai nors kalbai aiškiai suprantamas tik vienas žodžio komponentas, pvz., *Líepalaukis* Nmč – *Lipoławki*. Pirmasis komponentas (*lip(a)*) suprantamesnis slavams (bet gali jį „išsiversti“ ir lietuviai), o antrojo komponento (*ławk(a)*) nėra bendrinėse lietuvių ir lenkų kalbose. Penktajai sudurtinių oikonimų grupei priklauso naujesnieji vardai, kurių abu komponentus buvo nesunku išversti į lenkų kalbą, plg. Švenčionėlių (ir daugumos kitų valsčių) *Naujākiemis* tapo *Nowosiółki*, *Naujālaukis* – *Nowy Dział* (*Nowopole*) ir t. t. Yra ir tam tikrų vietovardžių slavinimo dėsningumų: juos valdininkai galėjo bent iš dalies „unifikuoti“, dėl to skirtinguose valsčiuose vietovardžiai slavinti vienodai.

Didžiausia yra priesaginių oikonimų įvairovė. Tarp jų buvo daugybė lietuvių kalbos bendrinių žodžių šaknų ir lietuviškų priesagų. Pabrąsdamas valsčiuje visiškai lietuviški žodžiai (su patrumpinta galūne, kartais ir adaptuotu balsiu) buvo *Ažuoliškiai* (*Użaliszki*), *Būrbliškės* (*Burbłiszki*), *Čýpliškė* (*Cypliszki*), *Eitūniškė* (*Ajtuniszki*), *Guōbiškiai* (*Gobiszki*), *Liaudiškės* (*Laudyszki*), *Meleniškės* (*Mieleniszki*), *Purviniskiai* (*Purwiniszki*), *Šárkiškė* (*Szarkiszki*), *Šeršuliškė* (*Szerszuliszki*), *Šukėliškė* (*Szukieliszki*), *Važėliškė* (*Ważeliszki*). Oikonimus sudarė lietuviškos pavardės, kartais jau turėjusios priesagas *-el-*, *-en-*, *-in-*, *-ūn-*, *-ul-* (jos perimtos ir iš pamatinių žodžių). Prie jų naujai pridėta priesaga *-išk-*.

Palyginti su priesaga *-išk-*, visos kitos oikonimų priesagos (*-el-*, *-en-*, *-yn-*, *-in-*, *-on-*, *-ūn-*, *-ut-* ir kitos) yra daug retesnės, plg.: *Žardėliai* (*Żardele*) ir kt.; *Argirdėnai* (*Orgirdany*), *Noselėnai* (*Nasielany*), *Maleikėnai* (*Małejkiańce*), *Skirlėnai* (*Skirlany*); *Avietynė* (*Malinowka*), *Klevynė* (*Klonówka*), *Žvyrynė* (*Żwirynie*); *Ešerinė* (*Oszarynie*), *Kařklinė* (*Karklina*), *Líepinė* (*Lipowo*), *Meškerinė* (*Mieszkrynka*), *Naujūniai* (*Nowicze*), *Šeškėinė* (*Szaszkinie*), *Trākinė* (*Trakinie*), *Ungurinė* (*Ungoryno*); *Arniónys* (*Orniany*), *Mečiónys* (*Mieczanka*); *Kločiūnai* (*Kłaczuny*), *Magūnai* (*Maguny*); *Abejūčiai* (*Obiejucie*), *Trobučiai* (*Trabucie*).

Švenčionėlių valsčiuje panašios priesagos buvo tokiuose oikonimuose: *Pempėlė* (*Pimpelka*), *Žirnėliškė* (*Żarnoliszki*); *Dubinėlė* (*Dubinela*), *Kampuotėlė* (*Kompocie*), *Miežionėliai* (*Mieżanele*); *Dotinėnai* (*Datuniany*), *Drūstėnai* (*Druściany*), *Laužėnai* (*Łowżiany*); *Dėlėnė* (*Dolina*), *Kumelėnė* (*Kumielino*),

Smėlėnė (Śmielinka); Giriniai (Giryńce), Paešerinė (Podeszerynie), Pāgulbinė (Pogulbino), Pakarvinė (Pokarwienie), Piniginė (Piniginie), Pirktinė (Pirkcinie), Šamieniai (Szaminie), Tetervinė (Teterwinie), Šiliniškis (Szyliniszki); Matusónys (Musiańce), Miežionys (Miežany), Miežionėliai (Miežanele); Januliškis (Januliszki), Ruduliškė (Rudoliszki), Vytuliškė (Witolino); Maldžiūnai (Maldziuny), Vėikūnai (Wejkuny); Raisčiukai (Rejsciuki). Švenčionėlių valsčiuje daugiausia priesaginių oikonimų buvo taip pat su priesaga -išk-: Biržiškės (Bierzyszki), Čižiškė (Czyżyszki), Daubariškė (Dowboryszki), Šiliniškis (Szyliniszki), Ūbagiškė (Ubogiszki).

Abiejuose valsčiuose vyravo priesagų įvairovė. Nuo oikonimų su priesaga -išk- pagal skaičių mažiausiai nutolusi buvo priesaga -in-. Tik neaišku, kuo ji savo reikšme skyrėsi nuo priesagos -yn- (jeigu abi buvo tiksliai užrašytos), plg.: *Karklinė* ir *Klevėnė* Pbrd; *Pāeglynė* ir *Pāgulbinė* Švnc.

Priešdėliai įvairesni Pabradės valsčiuje, bet jame, esančiame arčiau Vilniaus, oikonimų priešdėliai buvo labiau slavinami. Čia vartoti net šeši oikonimai su priešdėliu *ažu-*, bet lenkiškuose užrašymuose šis priešdėlis išliko tik viename oikonime: *Ažūbalis (Zabłocie), Ažūkampis (Ustronie), Ažūprūdė (Zapрудzie), Ažūrėdis (Zaredzie), Ažūtakis (Zatoka), Ažūpravalis (Ażuprowale)*. Vartotos formos su priešdėliu *be-*, pvz., *Beviršė (Ba-wirsza)*.

Taigi, slavinant oikonimus, dažnai buvo išlaikomos lietuviškos šaknys, priešdėliai, priesagos ir ypač rytų Lietuvai būdinga priesaga -išk-. K. Būga (1961: 565) rašė, kad ši priesaga vietovardžiuose buvo svetima ne tik latviams, bet ir sėliams, žiemgaliams, kuršiams. Jam pritarė ir Daugpilyje gimęs kalbininkas J. Safarevičius (J. Safarewicz, 1904–1992), bet Latvijoje tuo klausimu gali būti manančių ir kitaip. Šios priesagos centras buvo tarp Skrudėlynės (54,8 % oikonimų su priesaga -išk-), Demenės (52,2 %; plg. Būga 1961: 565) ir Ignalinos (43,7 %) valsčių. Minėtas dabartinės Latvijos regionas anksčiau įėjo į tą patį vilniškių tarmės kalbinį arealą.

Pietryčių Latvijoje oikonimų priesaga -išk- labiausiai paplitusi trikampyje Aknystà – Ciskodas – Sárja. Kuo arčiau Lietuvos Respublika, tuo daugiau tokių oikonimų. Vietomis ir dabar jų yra apie pusę. Tarp Švenčionių ir Šalčininkų jų yra apie 29 proc. Priesagos -išk- oikonimai turi keturias galūnes: -ė, -ės, -is ir -iai. Slavinant visos tos galūnės buvo sujungtos į lietuvių kalboje toje pozicijoje negalinčią būti galūnę -i. Daugpilio rajone yra ir oikonimų, kurių kamienas siejasi su lietuvių kalba: *Kumpiniški ~ Kampiniškės, Lintopiški ~ Lentupiškės, Paberži ~ Pabéržė, Papušina ~ Papušinė, Šlapaki ~ Šlapakiai* (plačiau žr. Garšva 2015: 178–201).

APIBENDRINIMAS

Lietuviškai užrašytus Lietuvos oikonimus tradiciniais laikome tokius, kurie toje vietovėje atsirado pirmiausia, buvo vartojami vietinių gyventojų ir kurių dauguma sudėtinių dalių (šaknis, priesaga, priešdėlis, galūnė) yra lietuviški. Lenkiškai užrašytus etninių lietuvių žemių oikonimus lietuviškos kilmės oikonimais laikome tuos, kurių bent viena dalis (šaknis, priesaga, priešdėlis ar galūnė) išliko lietuviška. Netradiciniais Lietuvos oikonimais laikome vėliau atsiradusius svetimos kilmės oikonimus.

Ištyrus 3720 rytų Lietuvos oikonimų (7455 formos lietuvių ir lenkų kalbomis) matyti, kad 98 proc. autentiškų lietuviškų oikonimų ir per 60 proc. suslavintų oikonimų išlaikė lietuvių kalbos požymius. Slavų kalbų įtaka oikonimams čia labiau pradėjo reikštis nuo XVI a. Slavinimo centras buvo Vilniaus miestas. Einant nuo Daugpilio pusės link Vilniaus tarp lenkiškai užrašytų oikonimų lietuviškų elementų vis mažėja: Ignalinos rajone jų buvo 79,1 proc., Švenčionių r. – 70,7, Vilniaus r. – 65,5, Vilniaus mieste – 45,5 proc. Už šio miesto į kitas puses lietuviškų oikonimų formų vėl daugėjo – Trakų rajone jų buvo 69,3, Šalčininkų r. – 59,6 proc.

Kiekviename valsčiuje tarp apslavintų oikonimų dažnai atpažįstamos autentiškos lietuviškos jų formos. Pavyzdžiui, Vilniaus rajone Nemenčinės valsčiuje *Ažuolinė* oficialiai lenkiškai rašyta *Užalino*, *Daržėliai* – *Dorzele*, *Kiaūlamedžiai* – *Kiewlomiedzie*, *Rudaūšiai* – *Rodowsie*, *Sántaka* – *Santoka*, *Skešabalai* – *Skiersobole*, *Šeškūčiai* – *Szaszkucie*, *Vyžūkalnis* – *Wizukalnia*. Čia išlaikyti ir lietuviški bendriniai žodžiai, tarmiškos vilniškių formos, sudurtiniai oikonimai *Juodė* (*Joda*), *Geniai* (*Gienie*), *Kvakšiai* (*Kwaksze*), *Salà* (*Soła*); *Gelėžiai* (*Giełaze*), *Klišabalė* (*Klisza Błoto*), *Gùdaraistis* (*Gudorojście*) (Maišiagalos vlsč.). Šių iškraipytų tradicinių oikonimų formų negalima vadinti egzonimais, t. y. svetimų šalių geografinių objektų pavadinimais.

Lenkiškomis raidėmis užrašytas Lietuvos vardynas buvo penkių tipų: 1) išlaikytas visiškai autentiškas (plg. *Ankštà*, tarmiškai *Unkštà* – lenk. *Unksza*, *Duñblė*, tarm. *Duñbla* – *Dumbla* ir t. t.); 2) iš dalies apslavintas, pakeičiant oikonimų balsius, priebalsius, galūnes, priesagas, priešdėlius, šaknis (plg. *Grąžtėliai*, tarmiškai *Gruštėliai* – *Grusztele*, *Grúodžiai* – *Grodze*); 3) suslavintas (*Mekai* – *Miechowo*); 4) išverstas (*Naujākiemis* – *Nowosiółki*, *Paqžuoliai* – *Podębie*, *Pabéržė* – *Podbrzezcie*); 5) pakeistas (*Perúnai* – *Dąbrowo*) (visi šie oikonimai yra iš Vilniaus r. Paberžės vlsč.).

PAGRINDINĖS SANTRUMPOS

apyl. – apylinkė	Nmč – Nemenčinė (Vilniaus r.)
Jšn – Jašiūnai (Šalčininkų r.)	Pbrd – Pabradė (Švenčionių r.)
lenk. – lenkų	r. – rajonas
liet. – lietuvių	Švnč – Švenčionys (Švenčionių r.)
Mšg – Maišiagala (Vilniaus r.)	vlsč. – valsčius

LITERATŪRA

- Adamkovich Aliaksandr 2013: *Baltų ir slavų kalbų vardyno kontaktai Vitebsko srityje*: daktaro disertacija, Vilnius: Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvių kalbos institutas.
- Būga Kazimieras 1961: *Rinktiniai raštai 3*, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla.
- DLKŽ 1972: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, Mintis.
- Garšva Kazimieras 2015: *Latvijos lietuvių šnektos*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Garšva Kazimieras 2022: Vilniaus ir Šalčininkų rajonų vietovardžių kilmė. – *Voruta* 4(878), 4–10.
- LATSŽ 1974: *Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinynas. I dalis*, Vilnius: Mintis.
- LKE 2008: *Lietuvių kalbos enciklopedija*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
- LKŽ 1962: *Lietuvių kalbos žodynas 6*, Vilnius: Lietuvių kalbos ir literatūros institutas.
- LPŽ 1985: *Lietuvių pavardžių žodynas 1*, Vilnius: Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Mokslas.
- LPŽ 1989: *Lietuvių pavardžių žodynas 2*, Vilnius: Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Mokslas.
- LVIŠ 2014: *XVII a. pradžios Lietuvos vietovių istoriniai šaltiniai*, parengė D. Vilimas, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas.
- LVŽ 2014: *Lietuvos vietovardžių žodynas 2*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Maceika Juozas 2020: *Lietuvių būklė Lenkijos Respublikoje 1935–1938*, Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras.
- Razmukaitė Marija 1998: *Lietuvos priesaginiai oikonimai*: daktaro disertacija, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, Vytauto Didžiojo universitetas.
- RL 1980: *Rytų Lietuva 1980*, red. A. M. Budreckis, Chicago: Vilniaus krašto lietuvių sąjunga.
- Safarewicz Jan 1956: Litewskie nazwy miejscowe na -iszki-. – *Onomastica* 2(1). Wrocław: Zakład imienia Ossolińskich–wydawnictwo, 15–63.

- Salys Antanas 1983: *Tikriniai vardai. Raštai 2*, Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija.
- Vanagas Aleksandras 1993: Pietryčių Lietuvos vietovardžiai. – *Lietuvos rytai*, sud. K. Garšva, L. Grumadienė. Vilnius: Valstybinis leidybos centras, 30–41.
- Zeps Valdis Juris 1984: *The placenames of Latgola*, Madison: University of Wisconsin.
- Zinkevičius Zigmąs 1993: *Rytų Lietuva praeityje ir dabar*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Zinkevičius Zigmąs 2013: *Lietuviai. Praeities didybė ir sunykimas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, Lietuvių kalbos institutas.

Gauta 2022 03 10

Priimta 2022 12 30

KAZIMIERAS GARŠVA

TRADITIONAL AND NON-TRADITIONAL OIKONYMS OF EASTERN LITHUANIA

S u m m a r y

Investigation of 3720 oikonyms in Eastern Lithuania (7455 forms in Lithuanian and Polish) shows that 98% of authentic Lithuanian oikonyms and over 60% of Slavified oikonyms have retained the features of the Lithuanian language. The influence of the Slavic languages on oikonyms began to be more pronounced here in the XVIth century, and Vilnius was the centre of slavification. Going from Daugavpils towards Vilnius, the Lithuanian elements of the Polish-written oikonyms were decreasing: in Ignalina district there were 79.1% of them, in Švenčionys district – 70.7%, in Vilnius district – 65.5%, in Vilnius – 45.5%. To the other sides of this city, the forms of Lithuanian oikonyms increased again: in Trakai district there were 69.3% of them and in Šalčininkai district 59.6%.

Authentic Lithuanian forms are often recognized among Slavified oikonyms in every district. For example, in Nemenčinė (Vilnius district), *Ažuolynė* was officially written in Polish *Użalino*, *Daržėliai* – *Dorżele*, *Kiaūlamedžiai* – *Kiewlomie-dzie*, *Rudaūšiai* – *Rodowsie*, *Sántaka* – *Santoka*, *Skersabalai* – *Skiersobole*, *Šėškūčiai* – *Szaszkucie*, *Vyžūkalnis* – *Wiżukalnia*. Lithuanian common words, dialectal Vilnius forms, compound oikonyms *Juodė* (*Joda*), *Geniai* (*Gienie*), *Kvakšiai* (*Kwaksze*), *Salà* (*Soła*); *Gelėžiai* (*Giełaze*), *Klišabalė* (*Klisza Błoto*), *Gūdaraištis* (*Gudorojście*) (Maišiagala district) are also preserved here. These deformed traditional forms of oikonyms cannot be called exonyms, i. e. names of geographical objects of foreign countries.

The Lithuanian proper names written in Polish letters were of 5 types: 1) fully authentic (cf. *Ankštà*, dialectally *Unkštà* – *Unksza*, *Dumblė*, dialectally *Dumbla* – *Dumbla*, etc.); 2) partially Slavified, changing oikonymic vowels, consonants, endings, suffixes, prefixes, roots (cf. *Grąžtėliai*, dialectally *Gruštėliai* – *Grusztele*, *Grúodžiai* – *Grodze*; 3) Slavified (*Mekai* – *Miechowo*); 4) translated (*Naujakiemis* – *Nowosiółki*, *Pabėržė* – *Podbrzezje*); 5) changed (*Perūnai* – *Dąbrowa*) (all these oikonyms are from Paberžė in Vilnius district).

When Slavifying oikonyms, Lithuanian roots, prefixes, suffixes and especially the suffix *-išk-*, which is especially characteristic of Eastern Lithuania, were often preserved. In South-Eastern Latvia, the suffix *-išk-* of oikonyms is the most common in the triangle Aknystā–Cīskodas–Sārja (Akniste–Tiskadi–Sarja). The closer the Republic of Lithuania is, the more of such oikonyms are. Now in some places there are about half of them. There are also oikonyms in Daugavpils district, the stem of which is related to the Lithuanian language: *Kumpiniški* ~ *Kampiniškės*, *Lintopiški* ~ *Lentupiškės*, *Paberži* ~ *Pabėržė*, *Papušina* ~ *Papušinė*, *Šlapaki* ~ *Šlapakiai*.

KEYWORDS: Eastern Lithuania, oikonyms, traditional authentic Lithuanian forms, Slavified oikonyms.

KAZIMIERAS GARŠVA
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
kazimieras.garsva@lki.lt

KAZIMIERAS GARŠVA TRADICINIAI IR NETRADICINIAI RYTŲ LIETUVOS OIKONIMAI

S a n t r a u k a

Lietuviškai užrašytus Lietuvos oikonimus tradiciniais laikome tokius, kurie toje vietovėje atsirado pirmiausia, buvo vartojami vietinių gyventojų ir kurių dauguma sudėtinių dalių (šaknis, priesaga, priešdėlis, galūnė) yra lietuviški. Lenkiškai užrašytus etninių lietuvių žemių oikonimus lietuviškos kilmės laikome tuos, kurių bent viena dalis (šaknis, priesaga, priešdėlis ar galūnė) išliko lietuviška. Netradiciniais Lietuvos oikonimais laikome vėliau atsiradusius svetimos kilmės oikonimus.

Rytų Lietuvoje ištyrus 3720 oikonimų (7455 formos lietuvių ir lenkų kalbomis) matyti, kad 98 proc. autentiškų lietuviškų oikonimų ir per 60 proc. suslavintų oikonimų išlaikė lietuvių kalbos požymius. Slavų kalbų įtaka oikonimams čia labiau pradėjo reikštis nuo XVI a. Einant nuo Daugpilio pusės link Vilniaus tarp lenkiškai užrašytų oikonimų lietuviškų elementų vis mažėja: Ignalinos rajone jų

buvo 79,1, Švenčionių r. – 70,7, Vilniaus r. – 65,5, Vilniaus mieste – 45,5 proc. Už šio miesto į kitas puses lietuviškų oikonimų formų vėl daugėjo – Trakų r. jų buvo 69,3, Šalčininkų r. – 59,6 proc.

Kiekviename valsčiuje tarp apslavintų oikonimų dažnai atpažįstamos autentiškos lietuviškos jų formos. Pavyzdžiui, Vilniaus r. Nemenčinės valsčiuje *Ažuolinė* oficialiai lenkiškai rašyta *Użalino*, *Daržėliai* – *Dorzele*, *Kiaūlamedžiai* – *Kiewlomie-dzie*, *Rudaūšiai* – *Rodowsie*, *Sántaka* – *Santoka*, *Skeřsabaliai* – *Skiersobole*, *Šeškūčiai* – *Szaszkucie*, *Vyžūkalnis* – *Wiżukalnia*. Čia išlaikyti ir lietuviški bendriniai žodžiai, tarmiškos vilniškių formos, sudurtiniai oikonimai *Júodė* (*Joda*), *Geniā* (*Gienie*), *Kvakšiaĩ* (*Kwaksze*), *Salā* (*Soła*); *Gelėžiai* (*Giełaze*), *Klišabalė* (*Klisza Błoto*), *Gùdaraistis* (*Gudorojście*) (Maišiagalos vlsč.).

ESMINIAI ŽODŽIAI: rytų Lietuva, oikonimai, tradicinės formos, suslavinti oikonimai.

KAZIMIERAS GARŠVA

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius

kazimieras.garsva@lki.lt